

TILSYN

- Voksenområdet
- Børneområdet

OMBUDSMANDENS TILSYN

Hvor: Ombudsmanden gennemfører tilsynsbesøg i offentlige og private institutioner, især hvor mennesker er eller kan blive frihedsberøvet. Det kan f.eks. være fængsler, sociale institutioner og psykiatriske afdelinger.

Hvorfor: Formålet med ombudsmandens tilsynsbesøg er at bidrage til at sikre, at mennesker, der opholder sig eller bor i institutioner, bliver behandlet værdigt, hensynsfuldt og i overensstemmelse med deres rettigheder.

Tilsynsbesøgene foregår både efter ombudsmandsloven og efter den valgfri protokol til FN's Konvention mod Tortur og Anden Grusom, Umenneskelig eller Nedværdigende Behandling eller Straf (OPCAT). Ombudsmanden er efter denne protokol udpeget til "national forebyggende mekanisme". Opgaven varetages i samarbejde med DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur og Institut for Menneskerettigheder, som bidrager med lægefaglig og menneskeretlig ekspertise.

Ombudsmanden har et særligt ansvar for at beskytte børns rettigheder efter bl.a. FN's Børnekonvention.

Hvordan: Under tilsynsbesøgene giver ombudsmanden ofte institutionerne anbefalinger. Formålet med anbefalingerne vil typisk være at forbedre forholdene for brugerne af institutionerne, herunder justere forholdene for at få dem til at stemme overens med reglerne. Det kan også være for at forebygge f.eks. nedværdigende behandling.

Tilsynsbesøg kan også føre til, at ombudsmanden undersøger generelle problemer.

Hvem: Tilsynsafdelingen varetager tilsynsbesøg på voksenområdet, mens Børnekontoret tager på tilsynsbesøg på børneområdet. En børnesagkyndig deltager i tilsynsbesøg på børneområdet – og også på voksenområdet, hvis det vurderes at være relevant.

Normalt deltager en læge fra DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur, og ofte deltager en menneskerettighedsekspert fra Institut for Menneskerettigheder.

TILSYN VOKSENOMRÅDET

TEMA I 2017

Socialpsykiatri - med fokus på

- sikkerheden for beboerne på socialpsykiatriske botilbud
- sektorovergange og samarbejde mellem botilbud og psykiatrien

Ombudsmandens tilsynshold besøgte som led i årets tema 13 socialpsykiatriske botilbud og syv psykiatriske afdelinger.

Væsentlige konklusioner

- På alle besøgte botilbud følte mindst én beboer sig indimellem utryk på grund af andre beboeres adfærd.
- Samarbejdsaftaler mellem botilbud og psykiatri har god effekt.

Ombudsmanden anbefaler generelt

- at socialpsykiatriske botilbud systematisk registrerer vold og trusler mellem beboerne og analyserer data med henblik på forebyggelse mv.
- at socialpsykiatriske botilbud udarbejder skriftlige retningslinjer om håndtering af vold og trusler mellem beboerne (voldspolitik)
- at socialpsykiatriske botilbud systematisk registrerer oplevede tilfælde af uhensigtsmæssige indlæggelser i og udskrivninger fra psykiatrien
- at der indgås samarbejdsaftaler mellem socialpsykiatriske botilbud/kommunen og behandlingspsykiatrien/regionen om beboeres indlæggelse, ophold og udskrivning

Konkrete anbefalinger kan ses (i uddrag) i tabellen på side 42-51.

Læs om temaer og se temarapporter på ombudsmanden.dk/tilsyn. Se også artiklen "Der skal være sikkert på socialpsykiatriske botilbud – også for beboerne" på side 30-35.

AFSLUTTEDE SAGER MED TILKNYTNING TIL TILSYNSOMRÅDET I 2017

67 sager om selvmordsforsøg, dødsfald mv. i kriminalforsorgens institutioner eller i politiets varetægt.

Ingen af sagerne førte til kritik.

19 sager rejst af egen drift (heraf 12 i direkte forlængelse af tilsynsbesøg).

Syv sager førte til kritik og/eller henstilling.

Udvalgte sager rejst af egen drift i forbindelse med tilsyn

Forhold for psykisk syge arrestanter blev undersøgt: Ombudsmanden undersøgte nærmere forholdene for de indsatte på en særlig arrestafdeling for psykisk syge, især mulighederne for beskæftigelse og aktiviteter. Da ombudsmanden fik oplysninger fra myndighederne om klare forbedringer af forholdene, afsluttede han sagen uden kritik. (Nyhed den 11. januar 2017).

Reglerne om dør- og vinduesalarmer blev ikke fulgt på bosted (tre sager): Der var blevet anvendt forskellige typer alarmer over for flere beboere i et kommunalt botilbud, uden at reglerne var blevet fulgt. Ombudsmanden kritiserede kommunens fremgangsmåde, og kommunen strammede sine procedurer op. (FOB 2017-9 og nyhed den 29. marts 2017).

Rapporter om sikringscelleanbringelser var mangelfulde: Ombudsmanden kritiserede kriminalforsorgen i to sager om sikringscelleanbringelse (typisk med fiksering til en seng) af indsatte. I den ene sag havde en indsat været anbragt i sikringscelle i mere end fire døgn. Ombudsmanden vurderede, at rapporterne om anbringelserne var mangelfulde, og påtalte også flere andre forhold i sagerne. Kriminalforsorgen ville gennemføre forskellige forbedringstiltag. (FOB 2017-18 og nyhed den 21. august 2017).

Kontrol med beboeres post fik kritik: Ombudsmanden kritiserede en ordning med kontrol af breve og pakker, som beboerne på en sikret institution modtog, og henstillede, at ordningen stoppede. Institutionen tog henstillingen til efterretning. Børne- og socialministeren har siden fremsat et lovforslag (L 119/17), der bl.a. indeholder regler om postkontrol. (FOB 2017-27 og nyhed den 6. september 2017).

Sikkerheden i ubemandede detentioner i Grønland blev forbedret: Sikkerheden er blevet væsentligt forbedret for personer, der indsættes i grønlandske detentioner uden fast bemanning. Men nogle forhold er stadig bekymrende. Sådan konkluderede ombudsmanden efter omfattende dialog med de ansvarlige myndigheder efter tilsynsbesøg i Grønland i 2013, bl.a. i ubemandede detentioner. (FOB 2017-33 og nyhed den 9. marts 2017).

HVOR HAR VI VÆRET I 2017?

Hvornår	Hvor	Hvad	Hvem talte vi med		Hvem var med ¹		
			Brugere ²	Pårørende mfl. ³	DIGNITY	IMR	
	I alt 40 besøg		306 samtaler	40 samtaler	35 besøg	19 besøg	
16/1	Psykiatrisk Center København, Bispebjerg	Akut modtageafsnit og sengeafsnit for almenpsykiatriske patienter	5	1		✓	
18/1	Psykiatrisk Center København, Rigshospitalet	To sengeafsnit for almenpsykiatriske patienter	4	1			
25/1	Søbysøgård Fængsel, Årslev	Lukket afsnit i åbent fængsel, især for afsonere	11	0	✓		
26/1	Nyborg Fængsel	Lukket afsnit, især for negativt stærke afsonere og arrestanter	6	0	✓	✓	
2/2	Maribo Arrest	Arrest, især for indsatte, som er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles	10	0	✓		
3/2	Nykøbing Falster Arrest	Arrest, især for indsatte, som er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles	9	0	✓	✓	
9/2-10/2	Psykiatrien Slagelse, Afdelingen for Retspsykiatri	Tre sengeafsnit for retspsykiatriske patienter	15	2			

- 1) Ombudsmanden samarbejder på tilsynsområdet med DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur og Institut for Menneskerettigheder (IMR), som bl.a. deltager i en række tilsynsbesøg.
- 2) Antallet af indsatte, beboere og patienter mv., som besøgsholdene havde samtaler med.
- 3) Antallet af pårørende, værger, bistandsværger og patientrådgivere, som besøgsholdene havde samtaler med.

	Udvalgte anbefalinger mv. ⁴
	<p>Besøg afsluttet med anbefalinger: 38 Besøg afsluttet uden bemærkninger: 0 Ikke afsluttet ved redaktionens slutning: 2</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Opmærksomhed på at få lægelig vurdering mindst tre gange i døgnet ved tvangsfiksering - Sikre, at ekstern læge vurderer tvangsfiksering, hvis den varer mere end 24 timer
	<ul style="list-style-type: none"> - Sørge for, at oplysninger om forebyggelse af fysisk og psykisk vold mellem patienter fremgår tydeligt af voldspolitikken - Analysere, hvorfor der i flere år har været flest episoder med beroligende medicin med tvang i sommermånederne - Udfylde tvangsprotokoller med begrundelse og med navn på det implicerede personale
	<ul style="list-style-type: none"> - Vejlede de indsatte om kropsvisitation og urinprøvetagning og følge op på, om indgrebene gennemføres efter reglerne
	<ul style="list-style-type: none"> - Vejlede de indsatte om kropsvisitation og urinprøvetagning og følge op på, om indgrebene gennemføres efter reglerne <p><i>Sag rejst af egen drift om 14 sikringscellerapporter. Afsluttet uden kritik på baggrund af redegørelse og initiativer fra kriminalforsorgen</i></p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Vejlede de indsatte om kropsvisitation og urinprøvetagning og sikre og følge op på, at indgrebene gennemføres efter reglerne - Øge fokus på de indsattes ret til en indledende lægeundersøgelse og på varetægtsarrestanters ret til at tilkalde egen læge - Større omhu ved udfyldelse af samtykkeerklæringer til udlevering af helbredsoplysninger <p><i>Sag rejst af egen drift om en magtanvendelse ved brug af peberspray. Ikke afsluttet ved redaktionens slutning</i></p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Vejlede de indsatte om kropsvisitation og urinprøvetagning og sikre og følge op på, at indgrebene gennemføres efter reglerne - Informere indsatte om kontaktperson og sørge for jævnlig kontakt mellem kontaktperson og indsatte - Øge fokus på grundige og informative indsættelsessamtaler og på brug af tolke ved samtalerne - og i øvrigt, i nødvendigt omfang
	<ul style="list-style-type: none"> - Yderligere analysere mønstre og årsager bag brug af tvang, herunder sammenligne sig med andre, lignende afdelinger - Ændre husorden, så formulering om åbning af patienternes post afspejler betingelsen om mistanke i psykiatriloven - Sikre, at patienterne vejledes om klagemuligheder på en måde, der er tilpasset de praktiske forhold på afsnittene, f.eks. i forhold til internetadgang

4) Anbefalinger er gengivet i udvalg og forkortet. De fulde anbefalinger kan ses på ombudsmanden.dk, hvor afsluttende breve efter tilsynsbesøg løbende offentliggøres. Tabellen indeholder også oplysninger om sager rejst af egen drift i forlængelse af tilsynsbesøgene.

HVOR HAR VI VÆRET I 2017?

Hvornår	Hvor	Hvad	Hvem talte vi med		Hvem var med ¹		
			Brugere ²	Pårørende mfl. ³	DIGNITY	IMR	
27/2	Asylcenter Segen, Bornholm	Opholdscenter, især for enlige, mandlige asylansøgere, som venter på, at deres sag bliver behandlet	5	0	✓		
28/2	Bornholm Arrest, Rønne	Arrest, især for indsatte, som er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles	4	0	✓		
8/3	Botilbuddet Røde Mellevej, København	Kommunalt socialpsykiatrisk botilbud for voksne med kombinerede problematikker	12	2	✓	✓	
9/3 og 24/3	Botilbuddet Robert Jacobsens Vej, Bagsværd	Kommunalt socialpsykiatrisk botilbud for voksne med sindslidelse i kombination med misbrug	7	1	✓	✓	
15/3	Østergården, Rude	Kommunalt socialpsykiatrisk botilbud for voksne med kombinerede problematikker	5	5	✓	✓	
27/3	Renbæk Fængsel, Skærbæk	Tre lukkede fængselsafsnit, især for afsonere, herunder en isolationsafdeling	9	0	✓		
28/3	Botilbuddet Skovsbovej, Svendborg	Kommunalt socialpsykiatrisk botilbud for voksne med behov for en specialiseret indsats hele døgnet	8	4	✓		
3/4	Lindegårdshusene, Roskilde (uvarslet besøg)	Kommunalt socialpsykiatrisk botilbud for voksne med psykiatiske og sociale udfordringer	8	0	✓	✓	
6/4-7/4	Psykiatrien Slagelse, Sikringsafdelingen	Sikret psykiatrisk sengeafsnit, især for psykiatiske patienter anbragt efter dom eller farlighedsdecret	15	1	✓		

Udvalgte anbefalinger mv. ⁴	
	<ul style="list-style-type: none"> - Tilføje oplysninger i husorden om konsekvenser af overtrædelse - Udbygge lokal magtanvendelsesinstruks
	<ul style="list-style-type: none"> - Mærke doseret medicin med navn og cpr-nummer - Opdatere husorden i henhold til gældende regler - Vejlede de indsatte om kropsvsitation og urinprøvetagning og sikre og følge op på, at indgrebene gennemføres efter reglerne
	<ul style="list-style-type: none"> - Registrere vold og trusler mellem beboerne og følge op med henblik på dokumentation, viden og læring - Afklare, hvad der gælder i forhold til kommunens tilbagemelding til botilbuddet på indberettede magtanvendelser
	<ul style="list-style-type: none"> - Samme anbefalinger som på besøg den 8. marts - Udarbejde en husorden - Skærpe fokus på medicin håndtering – herunder på, at medarbejderne har de fornødne kompetencer - Følge systematisk op på utilsigtede hændelser
	<ul style="list-style-type: none"> - Udarbejde en husorden - Udarbejde skriftlige retningslinjer om håndtering af vold og trusler mellem beboerne (voldspolitik) - Registrere (oplevede) manglende indlæggelser i og uhensigtsmæssige udskrivinger fra psykiatrien - Indgå samarbejdsaftale med psykiatrien om bl.a. indlæggelser i og udskrivinger fra psykiatrien
	<ul style="list-style-type: none"> - Vejlede de indsatte om kropsvsitation og urinprøvetagning og sikre og følge op på, at indgrebene gennemføres efter reglerne
	<ul style="list-style-type: none"> - Udarbejde en voldspolitik for beboerne på samme måde som for ansatte - Udarbejde en husorden - Vejlede om klage over magtanvendelse ved ægtefælle, pårørende, værge eller anden repræsentant for beboeren, hvis beboeren ikke selv er i stand til at klage - Indgå en samarbejdsaftale med psykiatrien om indlæggelse, ophold og udskriving for beboerne
	<ul style="list-style-type: none"> - Føre statistik over forekomsten af vold og trusler mellem beboerne og løbende analysere for at finde årsager og mønstre
	<ul style="list-style-type: none"> - Systematisk analysere registreringer om tvang for at finde årsager og mønstre - Sikre, at kontrol af post sker i overensstemmelse med reglerne - Tilvejebringe et system, der kan give oplysninger om tvangsforanstaltningers varighed – for at følge udviklingen <p><i>Sag rejst af egen drift om bl.a. brug af kropsscannere og begrænsninger i patienters adgang til litteratur. Ikke afsluttet ved redaktionens slutning</i></p>

Fortsættes næste side

HVOR HAR VI VÆRET I 2017?

Hvornår	Hvor	Hvad	Hvem talte vi med		Hvem var med ¹	
			Brugere ²	Pårørende mfl. ³	DIGNITY	IMR
26/4	Hillerød Arrest (delvist varslet besøg) ⁵	Arrest, især for indsatte, som er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles	6	0	✓	✓
26/4	Botilbuddet Teglårdshuset, Middelfart	Kommunalt socialpsykiatrisk botilbud for voksne med svære socialpsykiatriske problemstillinger og misbrug	2	2	✓	✓
27/4	Psykiatrisk Afdeling Svendborg	To sengeafsnit for almen- psykiatriske patienter	3	2	✓	
3/5	Åkandehuset, Højby	Privat socialpsykiatrisk botilbud for voksne	4	4	✓	✓
8/5	Aarhus Univer- sitetshospital, Risskov (uvarslet besøg)	Sengeafsnit for almen- psykiatriske patienter	4	0	✓	
18/5	Bostedet Visborg- gaard, Hadsund	Regionalt socialpsykiatrisk bosted for voksne, især med dobbeldiagnoser ⁶	10	4	✓	
19/5	Silkeborg Arrest	Arrest, især for indsatte, som er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles	5	0	✓	

- 5) Som noget nyt har ombudsmanden fra 2017 anvendt tilsynsformen "delvist varslet besøg", som indebærer, at institutionen bliver oplyst om, at ombudsmanden kommer på tilsynsbesøg inden for en bestemt periode – f.eks. en måned – men ikke præcis hvornår.
- 6) Dobbeldiagnose defineres normalt som samtidig forekomst hos den samme person af forstyrrelser forårsaget af brug af et psykoaktivt stof og andre psykiske forstyrrelser. På samtlige botilbud, som blev besøgt i 2017, var der beboere med dobbeldiagnose og/eller dom til behandling.

	Udvalgte anbefalinger mv. ⁴
	<ul style="list-style-type: none"> - Sikre, at der kun anvendes lovlige magtmidler, og sørge for dækkende skriftlig dokumentation ved magtanvendelse og andre indgreb - Opdatere medicininstruksen – og uddanne personalet heri - Afsøge mulighederne for, at sundhedsfagligt personale foretager sundhedsmæssig screening af nye indsatte - Håndtere restlægemidler efter reglerne
	<ul style="list-style-type: none"> - Udarbejde retningslinjer om håndtering af vold og trusler mellem beboerne (voldspolitik) - Analysere registreringer om vold og trusler for at finde årsager og mønstre med henblik på forebyggelse - Udarbejde lokal magtanvendelsesinstruks - Registrere (oplevede) manglende indlæggelser i og uhensigtsmæssige udskrivinger fra psykiatrien med henblik på dokumentation og læring - Indgå samarbejdsaftale med psykiatrien om bl.a. indlæggelser i og udskrivinger fra psykiatrien
	<ul style="list-style-type: none"> - Udarbejde retningslinjer om vold og trusler mellem patienterne og registrere sådanne episoder - Indgå samarbejdsaftale(r) med kommuner/botilbud om indlæggelser/ophold/udskrivinger - Følge op på udfyldelse af tvangsprotokoller og på underkendelser fra klageinstanser
	<ul style="list-style-type: none"> - Revidere og udbygge magtanvendelsesinstruks
	<ul style="list-style-type: none"> - Udarbejde politik om forebyggelse af vold og trusler mellem patienter - Systematisk registrere vold og trusler mellem patienter indbyrdes og mellem patienter og ansatte med henblik på dokumentation, viden og læring - Indgå samarbejdsaftaler med kommuner om bl.a. indlæggelser i og udskrivinger fra psykiatrien (til botilbud)
	<ul style="list-style-type: none"> - Udarbejde politik om forebyggelse af vold og trusler mellem beboerne - Gøre retningslinjer om politianmeldelse og registrering af vold og trusler klarere - Registrere (oplevede) manglende indlæggelser i og uhensigtsmæssige udskrivinger fra psykiatrien - Indgå samarbejdsaftale med psykiatrien om bl.a. indlæggelser og udskrivinger
	<ul style="list-style-type: none"> - Sørge for, at indsatte orienteres efter undersøgelse af opholdsrum - Minde de ansatte om som hovedregel at banke på, inden døren til de indsattes opholdsrum åbnes - Afsøge mulighederne for, at sundhedsfagligt personale foretager sundhedsmæssig screening af nye indsatte - Håndtere restlægemidler efter reglerne

HVOR HAR VI VÆRET I 2017?

Hvornår	Hvor	Hvad	Hvem talte vi med		Hvem var med ¹	
			Brugere ²	Pårørende mfl. ³	DIGNITY	IMR
22/5	Enner Mark Fængsel, Horsens	Fokusafdeling ⁷ i lukket fængsel, især for afsonere med risikoadfærd	10	0	✓	✓
7/6	Regionspsykiatrien Vest, Herning	To sengeafsnit for almenpsykiatriske patienter	9	4	✓	
8/6	Herning Arrest	Arrest, især for indsatte, som er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles	5	0	✓	
21/6	Københavns Fængsler, Vestre Hospital (uvarslet opfølgingsbesøg)	Arrestafdeling, især for psykisk syge indsatte, som er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles	14	0	✓	✓
28/6	Bostedet Vendelbo, Vrå (uvarslet besøg)	Privat socialpsykiatrisk behandlings-, udviklings- og botilbud for voksne med personlighedsforstyrrelse og andre psykiske vanskeligheder	5	0	✓	
29/6	Bostedet Brovst	Regionalt socialpsykiatrisk botilbud for voksne med dobbeltdiagnoser	4	3	✓	
21/8-22/8	Sdr. Omme Fængsel	Åbent fængsel, især for afsonere	22	0	✓	✓
29/8-30/8	Center Sandholm, Birkerød	Modtagelsesafsnit på asylcenter, især for asylansøgere, som ankommer til Danmark	17 ⁸	0	✓	✓

7) Særlig afdeling med begrænset fællesskab, især for indsatte, hvis tilstedeværelse skaber en særlig risiko for overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen.

8) Herunder fem samtaler med mindreårige ved børnesagkyndig psykolog fra Ombudsmandens Børnekontor.

Udvalgte anbefalinger mv. ⁴	
	<ul style="list-style-type: none"> - Orienter de indsatte om procedure og kriterier for vurderingen af, om de kan blive flyttet fra fokusafdelingen - Vejlede de indsatte om kropsvisitation og urinprøvetagning og sikre og følge op på, at indgrebene gennemføres efter reglerne
	<ul style="list-style-type: none"> - Revidere husorden - Udarbejde retningslinjer om vold og trusler mellem patienterne indbyrdes og registrere sådanne episoder <p><i>Sag rejst af egen drift om særlig skærmning af patient. Ikke afsluttet ved redaktionens slutning</i></p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Påføre navn og cpr-nummer på medicinudleveringsæsker eller -glas samt medgive eller destruere personligt ordineret medicin, når den indsatte forlader arresten - Finde godkendt metode til at tilgå sundhedsdata for de indsatte - Vejlede de indsatte om kropsvisitation og urinprøvetagning og sikre og følge op på, at indgrebene gennemføres efter reglerne
	<i>Ikke afsluttet ved redaktionens slutning</i>
	<ul style="list-style-type: none"> - Udbygge magtanvendelsesinstruks - Udarbejde instruks om (forebyggelse af) selvmord/selvmoedsforsøg - Fokus på medicinhåndtering, så den foregår i henhold til gældende regler
	<ul style="list-style-type: none"> - Udarbejde skriftlige retningslinjer om vold og trusler mellem beboerne - Registrere vold og trusler mellem beboerne og analysere data - Udarbejde lokale retningslinjer om magtanvendelse - Indgå samarbejdsaftale med psykiatrien om bl.a. indlæggelser og udskrivinger
	<ul style="list-style-type: none"> - Opmærksomhed på, at indsatte udelukket fra fællesskabet får mulighed for beskæftigelse - Øge fokus på, at medicinhåndtering og journalføring lever op til gældende krav - Ikke udveksle følsomme oplysninger via usikker e-mail ved kommunikation med læge - Vejlede de indsatte om kropsvisitation og urinprøvetagning og sikre og følge op på, at indgrebene gennemføres efter reglerne
	<ul style="list-style-type: none"> - Tilføje oplysninger om konsekvenser af overtrædelse af husordenen og om nultolerance over for vold og trusler i husordenen - Sikre kvaliteten af dokumentationen ved indberetninger om magtanvendelser - Udbygge retningslinjer om vold og trusler mellem beboerne

HVOR HAR VI VÆRET I 2017?

Hvornår	Hvor	Hvad	Hvem talte vi med		Hvem var med ¹		
			Brugere ²	Pårørende mfl. ³	DIGNITY	IMR	
7/9	Tangkær, Ørsted	To afdelinger i regionalt socialpsykiatrisk botilbud for voksne, især med dobbeltdiagnoser og/eller rettlige foranstaltninger	6	0	✓		
8/9	Viborg Arrest	Arrest, især for indsatte, som er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles	8	0	✓		
15/9	Politigårdens Fængsel, København	Arrest – fokuseret til indsatte, der efter en sikkerhedsvurdering kræver 3-4 mand ved døråbning	3	0	✓	✓	
26/9	Psykiatrisk Afdeling Odense	To sengeafsnit for almenpsykiatriske patienter	4	4	✓		
27/9	Pension Kværndrup (delvist varslet besøg)	Institution under kriminalforsorgen, især for afsonere i udslusning	7	0	✓	✓	
11/10	Pension Hammer Bakker, Vodskov	Institution under kriminalforsorgen, især for afsonere i udslusning	6	0			
12/10	Tagabo, København	Kommunalt socialpsykiatrisk botilbud for voksne med lettere støttebehov	2	0	✓	✓	
23/10	Udrejsecenter Kærshovedgård, Ikast	Udrejsecenter for afviste asylansøgere – besøget vedrørte alene personer på tålt ophold	15 ⁹	0	✓	✓	
25/10	Gartnervænget, Sakskøbing	Kommunalt socialpsykiatrisk botilbud for voksne, især med dobbeltdiagnoser	2	0		✓	

9) Heraf seks beboere på tålt ophold og dermed i målgruppen for besøget. De øvrige var afviste asylansøgere.

	Udvalgte anbefalinger mv. ⁴
	<ul style="list-style-type: none"> – Udbygge retningslinjer om vold og trusler mellem beboerne – Sørge for, at de vigtigste regler for adfærd af retssikkerhedsmæssige grunde foreligger på skrift og udleveres til beboerne
	<ul style="list-style-type: none"> – Opdatere og udbygge husordenen, bl.a. med oplysninger om klagemuligheder efter kropsvsitation eller urinprøvetagning – Instruere arrestens læge om ansvarsområder og pligter og følge op, herunder sikre, at lægen instruerer sine medhjælpere (arrestens betjente) – Anvende anmodningssedler med genparter for at undgå klager og tvivlsspørgsmål mv.
	<ul style="list-style-type: none"> – Arbejde for yderligere meningsfulde aktiviteter og menneskelig kontakt for de indsatte, som besøget omfattede – Færdiggøre samarbejdsaftale med psykiatrien – Intensivere indsatsen for at få en bestemt indsat overført til psykiatrisk afdeling <p><i>Sag rejst af egen drift om manglende plads på psykiatrisk afdeling til varetægtsfængslede i surrogat</i></p>
	<ul style="list-style-type: none"> – Ændre husordenens afsnit om visitation, så det anførte er i overensstemmelse med gældende regler – Udarbejde retningslinjer om vold og trusler mellem patienterne og registrere episoder
	<ul style="list-style-type: none"> – Indføre procedurer for oprydning i medicinskab
	<ul style="list-style-type: none"> – Opdatere husorden
	<ul style="list-style-type: none"> – Løbende have fokus på, om beboernes støttebehov svarer til målgruppen, og relevant håndtering i konkrete situationer, hvor enkelte beboere skaber utryghed
	<p><i>Ombudsmanden har sendt en høring i sagen. Ikke afsluttet ved redaktionens slutning</i></p>
	<ul style="list-style-type: none"> – Udarbejde politik om forebyggelse og håndtering af vold og trusler mellem beboerne – Registrere (oplevede) manglende indlæggelser i og uhensigtsmæssige udskrivninger fra psykiatrien – Indgå samarbejdsaftale med psykiatrien

TILSYN BØRNEOMRÅDET

TEMA I 2017

Unge i sikrede døgninstitutioner, arrester og fængsler - med fokus på

- isolation og fysisk magtanvendelse
- undervisning
- de unges relationer (rettigheder, ungesammensætning og medinddragelse og personlig udvikling)

Ombudsmandens tilsynshold besøgte seks sikrede døgninstitutioner, to arrester og to fængsler.

Væsentlige konklusioner

- Unge isoleres jævnligt, og håndteringen af isolation kan flere steder forbedres.
- Der ses nogle steder sammenhæng mellem personalets tilgang til de unge og brugen af magt.
- Registreringen og/eller indberetningen af magtanvendelse kan generelt blive bedre i de sikrede døgninstitutioner.
- Der er forskellige udfordringer med forholdene for 15-17-årige indsatte i kriminalforsorgens institutioner, f.eks. personalets kendskab til reglerne om disse indsatte og reguleringen af undervisningen af indsatte i den undervisningspligtige alder.
- De interne skoler i de sikrede døgninstitutioner har forskellige udfordringer i forbindelse med undervisningen af de unge, f.eks. med at undervise i den fulde fagrække, fritage for undervisning og afholde eksamen.

Ombudsmanden anbefaler generelt, at de sikrede døgninstitutioner

- tilstræber at overholde fristerne for at registrere og indberette magtanvendelse, og
- indberetter magtanvendelse fyldestgørende

Konkrete anbefalinger kan ses (i uddrag) i tabellen på side 54-57.

Læs om temaer og se temarapporter på ombudsmanden.dk/tilsyn.

AFSLUTTEDE SAGER MED TILKNYTNING TIL TILSYNSOMRÅDET I 2017

22 sager rejst af egen drift (heraf 12 i direkte forlængelse af tilsynsbesøg).

11 sager førte til kritik og/eller henstilling.

Udvalgte sager rejst af egen drift i forbindelse med tilsyn

Retningslinjer for magtanvendelse blev revideret: Røde Kors besluttede at revidere sine retningslinjer for magtanvendelse i asylcentre for børn. Det skete, da det på baggrund af en henvendelse fra ombudsmanden blev klart, at det alene er straffelovens bestemmelser om nødret og nødværge, der gælder i centrene.

Registrering og indberetning af magtanvendelse var mangelfuld: En privat døgninstitution havde i en række tilfælde ikke registreret magtanvendelser enkeltvis på et indberetningsskema. Institutionen havde heller ikke sørget for at registrere magtanvendelse inden for fristen på 24 timer og straks sende indberetningsskemaet til den anbringende kommune. Ombudsmanden kritiserede manglerne.

Der var ikke hjemmel til tvangsmæssig vask af tøj: En sikret døgninstitution havde som praksis konsekvent at vaske alt de unges tøj ved ankomsten, også selv om de unge ikke ønskede det. Formålet var hygiejnisk, men også at ødelægge euforiserende stoffer gemt i tøjet. Ombudsmanden konkluderede, at der ikke var hjemmel til den praksis, og henstillede, at institutionen stoppede ordningen (FOB 2017-13 og nyhed den 16. maj 2017).

Handleplaner manglede eller var mangelfulde (ni sager): Under to tilsynsbesøg kom det frem, at der var problemer med handleplaner for ni børn. Ombudsmanden rejste sager over for de kommuner, der havde anbragt børnene, og kritiserede kommunerne for ikke at udarbejde og/eller revidere handleplanen. Han kritiserede også nogle af kommunerne for ikke at udlevere relevante dele af handleplanen til institutionen. Sagerne er indgået i et større sagskompleks, hvor ombudsmanden har behandlet 26 sager om konkrete handleplaner for børn (nyhed den 17. januar 2018).

HVOR HAR VI VÆRET I 2017?

Hvornår	Hvor	Hvad	Hvem talte vi med		Hvem var med ¹	
			Brugere ²	Pårørende mfl. ³	DIGNITY	IMR
	I alt 12 besøg		80 samtaler	44 samtaler	9 besøg	3 besøg
12/1	Københavns Fængsler, Vestre Fængsel	Arrestafdeling, især for unge indsatte, som er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles	4	0	✓	✓
31/1-1/2	Bakkegården, Nykøbing Sjælland	To sikrede afdelinger for børn og unge, der især er anbragt i varetægtssurrogat. Intern skole	7	1		
28/2-1/3	Stevnsfortet, Rødvig Stevns	To sikrede afdelinger for børn og unge, der især er anbragt i varetægtssurrogat. Intern skole	5	2		
21/3-22/3	Grenen, Grenå	To sikrede afdelinger og en særligt sikret afdeling for børn og unge, der især er anbragt i varetægtssurrogat. Intern skole	6	4	✓	
30/3	Kolding Arrest	Arrest, især for indsatte, som er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles. Besøget angik forholdene for en 15-17-årig varetægtsfængslet asylansøger	1	0	✓	

- 1) Ombudsmanden samarbejder på tilsynsområdet med DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur og Institut for Menneskerettigheder (IMR), som bl.a. deltager i en række tilsynsbesøg.
- 2) Antallet af børn og unge, som besøgsholdene havde samtaler med.
- 3) Antallet af forældre og personlige repræsentanter, som besøgsholdene havde samtaler med.

Udvalgte anbefalinger mv. ⁴	
	<p>Besøg afsluttet med anbefalinger: 7 Besøg afsluttet uden bemærkninger: 1 Ikke afsluttet ved redaktionens slutning: 4</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Overveje at udarbejde skriftlig information om de rettigheder og pligter, de unge har, som sprogligt er målrettet unge - Sikre, at personalet kender de særlige regler for 15-17-årige indsatte - Sikre tilstrækkelig dokumentation for at ikende strafcelle - Overveje mulighed for ungeaktiviteter om lørdagen <p><i>Sag rejst af egen drift om 15-17-årige indsatte i kriminalforsorgens institutioner. Ikke afsluttet ved redaktionens slutning</i></p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Skrive en fyldestgørende begrundelse i indberetninger om magtanvendelse - Tilstræbe at overholde fristerne for at indberette magtanvendelse - Sikre bevidsthed og viden om procedurerne for tilsyn med unge i isolation - Sikre lægeberedskab ved isolation af børn og unge med psykiske lidelser
	<ul style="list-style-type: none"> - Tilstræbe at overholde fristerne for at registrere og indberette magtanvendelse - Sikre, at indberetninger om magtanvendelse er udfyldt fyldestgørende - Overveje, om de ansattes adgang til oplysninger om de unge stemmer overens med persondataloven
	<ul style="list-style-type: none"> - Indrette isolationsrum, så risikoen for selvskadende adfærd minimeres mest muligt - Foretage egenkontrol af sikkerheden i isolationsrum en gang om året - Være opmærksom på, at nødværge normalt kun kan anvendes straffrit, hvis det er nødvendigt for at afværge et uretmæssigt angreb og ikke åbenbart går ud over det forsvarlige
	<ul style="list-style-type: none"> - Sørge for aktiviteter med den indsatte med personkontakt - Undersøge, hvilket sprog en indsat mestrer bedst, og rekvirere en tolk, der taler det pågældende sprog - Sikre tilstrækkelig dokumentation i rapporter om anbringelse i observationscelle - Føre tættere sundhedsmæssigt tilsyn med indsatte, som er udelukket fra fællesskab <p><i>Sag rejst af egen drift om 15-17-årige indsatte i kriminalforsorgens institutioner. Ikke afsluttet ved redaktionens slutning</i></p> <p><i>Sag rejst af egen drift om sikrede døgninstitutioners afvisning af unge under aldersbestemmelse. Ikke afsluttet ved redaktionens slutning</i></p>

4) Anbefalinger er gengivet i udvalg og forkortet. De fulde anbefalinger kan ses på ombudsmanden.dk, hvor afsluttende breve efter tilsynsbesøg løbende offentliggøres. Tabellen indeholder også oplysninger om egen drift-sager rejst i forlængelse af tilsynsbesøgene.

HVOR HAR VI VÆRET I 2017?

Hvornår	Hvor	Hvad	Hvem talte vi med		Hvem var med ¹	
			Brugere ²	Pårørende mfl. ³	DIGNITY	IMR
4/4	Kompasset, Brønderslev	Sikret døgninstitution for børn og unge, der især er anbragt i varetægtssurrogat. Besøget angik forholdene for en 15-17-årig afsoner	1	0	✓	
4/4-5/4	Børnecenter Østrup, Aars	Asylcenter for uledsagede mindreårige asylansøgere	11	5	✓	✓
9/5-10/5	Egely, Nørre Aaby	Tre sikrede afdelinger og en særligt sikret afdeling for børn og unge, der især er anbragt i varetægtssurrogat. Intern skole	11	1	✓	
5/9-6/9	Sølager, Skibby og Hundested	Tre sikrede afdelinger for børn og unge, der især er anbragt i varetægtssurrogat. Interne skoler	10	4		✓
10/10 og 23/10	Udrejsecenter Sjælsmark, Hørsholm (uvarslede spontane besøg)	Udrejsecenter, især for afviste asylansøgere – besøget fokuserede på børn og unge	19	27	✓	
12/10	Ringe Fængsel	Lukket fængsel for afsonere – besøget angik især ungeafdelingen	4	0	✓	
13/10	Nyborg Fængsel	Lukket fængsel, især for afsonere. Besøget angik forholdene for en 15-17-årig afsoner	1	0	✓	

Udvalgte anbefalinger mv. ⁴	
	<i>Afsluttet uden bemærkninger</i>
	<ul style="list-style-type: none">- Overveje baggrunden for husreglen om, at de unge ikke må være kærestepar med hinanden, mens de bor på centret<ul style="list-style-type: none">- og sikre, at reglen (hvis den bevares) i indhold og anvendelse ikke går længere, end hensynet til centrets formål og virksomhed kræver- Sikre et løbende og tilgængeligt overblik over antallet af magtanvendelser, og at de indberettes til Udlændingestyrelsen- Sikre, at de unges udviklingsplaner løbende opdateres, og at de indeholder konkrete aftaler- Sikre, at medicin håndteres i henhold til gældende regler
	<ul style="list-style-type: none">- Fortsætte arbejdet med at forebygge og nedbringe antallet af magtanvendelser- Sikre, at en fysisk magtanvendelse alene efterfølges af isolation, hvis der er lovligt grundlag for det- Ophøre med ikke-tilladte magtanvendelser og isolation på eget værelse- Stramme op på dokumentationen i indberetninger om magtanvendelse- Sikre, at de unge under anbringelse i isolationsrum har adgang til toiletbesøg efter behov og efter en konkret vurdering af, om det er forsvarligt af hensyn til den unge selv eller andre at lade den unge komme ud af isolationsrummet
	<i>Ikke afsluttet ved redaktionens slutning</i>
	<i>Ombudsmanden har sendt en høring i sagen. Ikke afsluttet ved redaktionens slutning</i>
	<i>Ikke afsluttet ved redaktionens slutning</i>
	<i>Ikke afsluttet ved redaktionens slutning</i>

FÆLLES FOR BØRNE- OG VOKSENMÅRÅDET

DRØFTELSE MED CENTRALE MYNDIGHEDER

En vigtig del af ombudsmandens tilsynsvirksomhed er dialogen med de ansvarlige myndigheder – dels lokalt i forbindelse med tilsynsbesøgene, dels på centralt niveau.

Hvornår	Hvad	Uddrag af emner
17. maj	Årligt møde med Sundheds- og Ældreministeriet	Hjemmelsproblemer i husordener på psykiatriske afdelinger Tvang ved somatisk behandling af varigt inhabile Vejledning om den lægelige revurdering af tvangsfiksering, når patienten sover Registrering af bæltfiksering som led i sondeernæring Tilsyn med udfyldelse af tvangsprotokoller på psykiatriske afdelinger Behovet for skriftlig information til børn og unge om deres rettigheder
29. maj	Årligt møde med Direktoratet for Kriminalforsorgen	Undersøgelse af indsattes klager over ansatte Opfølgning på tema i 2016 på voksenområdet om kropsvisitation og urinprøvetagning Sundhedsbetjening i kriminalforsorgens institutioner Behovet for skriftlig information til 15-17-årige indsatte om deres rettigheder

ANDRE AKTIVITETER

- Seks møder med udenlandske ombudsmænd mv. og to møder med repræsentanter for de andre nordiske ombudsmænd med dialog og erfaringsudveksling.
- Fem møder med nationale tilsynsmyndigheder med dialog og erfaringsudveksling.
- Ombudsmanden holdt sammen med DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur og Institut for Menneskerettigheder et møde med civilsamfundet. Formålet med mødet var at informere om tilsynsarbejdet og gennem fælles dialog at indhente erfaringer og inspiration.
- Som en del af børneombuddet samarbejder ombudsmanden på børneområdet generelt med Børnerådet og Børns Vilkår. Som led i samarbejdet blev der afholdt et dialogmøde om asylbørn med relevante interessenter.
- Udarbejdelse af katalog over anbefalinger på voksenområdet som et operationelt arbejdsredskab for besøgsholdene (forbedring af egen praksis).

ANDRE RESULTATER

- Socialstyrelsen udgav håndbogen "Vold og seksuelle overgreb mod børn med handicap – Håndbog om forebyggelse, opsporing og håndtering". Baggrunden var bl.a. ombudsmandens generelle anbefaling i temarapport for 2015 om at udarbejde retningslinjer for, hvordan handicapinstitutioner forebygger seksuelle overgreb, og hvilken fremgangsmåde institutionerne følger ved mistanke om overgreb.

TILSYN
HANDICAPOMRÅDET

TILGÆNGELIGHEDSTILSYN

Hvor: Ombudsmanden gennemfører tilgængelighedstilsyn i offentlige bygninger. Det kan f.eks. være folkeskoler, uddannelsesinstitutioner, rådhus, biblioteker, hospitaler og afstemningssteder.

Hvorfor: Folketinget har anmodet ombudsmanden om at følge udviklingen i ligebehandling af mennesker med handicap. I den forbindelse foretager ombudsmanden bl.a. tilsyn med den fysiske tilgængelighed for mennesker med handicap. Formålet er at undersøge, om de regler, der skal sikre, at offentlige bygninger er tilgængelige for alle, bliver overholdt.

Hvordan: Under tilsynsbesøgene bliver ombudsmandens medarbejdere vist rundt i bygningerne. Ombudsmandens medarbejdere har måleudstyr med for at tjekke, om f.eks. mål for handicaptogletter og elevatorer stemmer overens med byggereglerne.

Hvem: Tilsynsafdelingen varetager tilgængelighedstilsynene. En kørestolsbruger, der er konsulent for ombudsmanden, deltager i besøgene. På tilsynsbesøgene den 9. november 2017 deltog desuden en blindekonsulent fra Dansk Blindesamfund. Ved tilsynsbesøg på tre folkeskoler i årene 2015-16 deltog ombudsmandens børnesagkyndige. Ved tidligere lejligheder (andre år) har ombudsmandens børnesagkyndige deltaget i besøg på folkeskoler.

GENNEMFØRTE TILGÆNGELIGHEDSTILSYN I 2017

Hvornår	Hvor	Type
20. september	Institut for Statskundskab på Aarhus Universitet	Universitet
9. november	Fire brevafstemningssteder på Fyn (i forbindelse med kommunal- og regionsvalget den 21. november 2017)	Valgsteder

EKSEMPLER PÅ RESULTATER I 2017

Hvad førte tilgængelighedstilsynene til?

Sagerne om tilgængelighedstilsyn på Institut for Statskundskab på Aarhus Universitet og på fire brevafstemningssteder på Fyn var ikke endeligt afsluttet ved redaktionens slutning.

I 2017 afsluttede ombudsmanden en sag om et tilgængelighedstilsyn på Rosengårdskolen i Odense, som blev gennemført i 2016. Tilsynet førte til en række anbefalinger bl.a. om handicapparkeringspladser, adgangsforhold, skiltning, afmærkning og hæve/sænkeborde i faglokaler. Det blev også anbefalet, at der blev etableret kørefast underlag på en udendørs legeplads.

Derudover noterede ombudsmanden sig, at det, som besøgsholdet havde tilkendegivet om Rosengårdskolens hjemmeside, indgik i skolens arbejde med en ny hjemmeside. Tilsynsholdet havde peget på, at skolens hjemmeside burde indeholde oplysninger om den faktiske tilgængelighed til skolen, f.eks. om handicapparkering og toiletforhold for personer med handicap. Desuden burde hjemmesiden gøres tilgængelig for personer med f.eks. læse- og/eller hørehandicap.

Det kunne ske ved en henvisning til adgangforalle.dk, hvorfra man bl.a. kan downloade et program, der gør det muligt at få sidens tekst læst op.

Flere oplysninger om ombudsmandens arbejde med ligebehandling af mennesker med handicap og ombudsmandens rapporter om tilgængelighedstilsyn kan findes på ombudsmanden.dk/handicap.

Andre aktiviteter

Ombudsmanden samarbejder med Institut for Menneskerettigheder og Det Centrale Handicapråd om at fremme, beskytte og overvåge gennemførelsen af FN's Handicapkonvention. Som led i dette samarbejde holdt ombudsmanden i 2017 et møde med de nævnte institutioner.

TILSYN
TVANGSUDSENDELSER

TILSYN MED TVANGSUDBENDELSE

Hvad: Ombudsmanden fører tilsyn med politiets tvangsmæssige udsendelser af udenlandske statsborgere, som ikke har lovligt ophold i Danmark.

Hvorfor: Formålet med tilsynet er særligt at påse, at politiets virksomhed foretages med respekt for individet og uden unødigt magtanvendelse. Ombudsmanden bedømmer således, om politiet følger gældende ret – herunder EU-retten og internationale menneskerettighedskonventioner – og god forvaltningsskik.

Hvordan: Tilsynet omfatter tiden fra beslutningen om tvangsmæssig udsendelse, og frem til udsendelsen er gennemført.

Ombudsmanden gennemgår indberetninger fra politiet og et antal afsluttede udsendelsesager. Medarbejdere fra ombudsmanden deltager endvidere i konkrete udsendelser.

Ombudsmandens tilsyn er koncentreret om følgende opmærksomhedspunkter: brug af magt, adskillelse af familier, udsatte grupper, f.eks. personer med helbredsproblemer, forudgående kontakt og information, sikkerhedsvurderingen forud for udsendelse, afbrudte udsendelser og udsendelsesrapporten.

Hvem: Tilsynsafdelingen varetager tilsynet med de tvangsmæssige udsendelser.

Læs mere om ombudsmandens tilsyn med tvangsmæssige udsendelser på ombudsmanden.dk/udsendelser.

TILSYN MED TVANGSUDBENDELSE¹ I 2017²

Hvornår	Antal personer omfattet af udsendelsen	Brug af magt under udsendelsen	Udsendelsen gennemført	
I alt 10 ³ udsendelser	29 personer	3 udsendelser	7 gennemført 3 afbrudt	
28. februar - 1. marts	16	Ja	Ja (delvist)	
22. marts	3	Nej	Nej	
10. juli	2	Nej	Nej	
1. august	1	Nej	Ja	
22. august	1	Ja	Nej	
4. og 5. september	1	Nej	Ja	
26. september	1	Nej	Ja	
31. oktober	1	Nej	Ja	
22. november	3	Ja	Ja	

- 1) Udsendelse af udlændinge, der ikke udrejser frivilligt, kan enten ske ved en påset udrejse, hvor politiet overvåger udrejsen af landet, f.eks. ombordstigning i et fly, eller ved ledsaget udrejse, hvor politiet ledsager udlændingen ud af landet til udlændingens hjemland eller et tredjeland, hvor udlændingen har ret til at opholde sig. Samtlige udsendelser, som ombudsmanden fulgte i 2017, var ledsagede udrejser.
- 2) Udsendelserne i 2017, som ombudsmanden førte tilsyn med, gik bl.a. til følgende lande: Armenien, Nigeria, Afghanistan, Nepal, Georgien og Kenya.

	Kommentarer
	Tvangsudsendelser afsluttet uden kritik af politiet: 8 Ikke afsluttet ved redaktionens slutning: 2
	Tvangsudsendelse med chartret fly af 16 udlændinge. Der blev under udsendelsen anvendt magt i form af håndkraft, hjelm, voksenble og transportbælte med fastspændte arme, hænder og ben. Tilsynet blev foretaget af to medarbejdere fra ombudsmanden. De to medarbejdere havde særligt fokus på udvalgte udlændinge ved afhentning af udlændingene og under selve flyvningen. Udsendelsen blev for enkelte af udlændingene afbrudt, da de ved ankomsten blev nægtet indrejse af myndighederne. Ombudsmanden stillede efterfølgende Rigspolitiet en række spørgsmål i anledning af udsendelsen. Sagen var ikke afsluttet ved redaktionens slutning.
	Tvangsudsendelse med rutefly af en 38-årig kvinde og hendes sønner på 12 og fem år. Tvangsudsendelsen blev kun delvist fulgt af en medarbejder fra ombudsmanden, idet der blev ført tilsyn med forløbet, fra politiet afhentede kvinden, til ombordstigningen i lufthavnen.
	Tvangsudsendelse med rutefly af en 29-årig kvinde og hendes datter på to år.
	Tvangsudsendelse med rutefly af en 19-årig mand. Tvangsudsendelsen blev kun delvist fulgt af en medarbejder fra ombudsmanden, idet der blev ført tilsyn med forløbet, fra politiet afhentede manden, til ombordstigningen i lufthavnen.
	Tvangsudsendelse med rutefly af en 20-årig mand. Der blev anvendt magt i form af transportbælte med fastspændte hænder og håndkraft.
	Tvangsudsendelse med rutefly af en 68-årig kvinde.
	Tvangsudsendelse med rutefly af en 40-årig kvinde. Tvangsudsendelsen blev kun delvist fulgt af en medarbejder fra ombudsmanden, idet der blev ført tilsyn med forløbet, fra politiet afhentede kvinden, til ombordstigningen i lufthavnen.
	Tvangsudsendelse med rutefly af en 30-årig mand. Tvangsudsendelsen blev kun delvist fulgt af en medarbejder fra ombudsmanden, idet der blev ført tilsyn med forløbet, fra politiet afhentede manden, til ombordstigningen i lufthavnen.
	Tvangsudsendelse med chartret fly af tre mænd på henholdsvis 23 år, 40 år og 47 år. Tvangsudsendelsen blev kun delvist fulgt af en medarbejder fra ombudsmanden, idet der blev ført tilsyn med forløbet, fra politiet afhentede mændene, til mændene i Østrig skiftede til en flyvning arrangeret af EU's grænseagentur, Frontex. Der blev anvendt magt i form af håndkraft og transportbælte med fastspændte hænder og arme i forhold til en af mændene og transportbælte med fastspændt hånd i forhold til en anden.

- 3) Fordi der deltog to medarbejdere med forskelligt fokus under udsendelsen den 28. februar – 1. marts 2017, er denne udsendelse registreret som to udsendelser i ombudsmandens samlede opgørelse.

EKSEMPLER PÅ VIGTIGE AKTIVITETER I 2017

Konkrete udsendelser

Ombudsmanden vurderede i de otte afsluttede sager om udsendelser i 2017, at udsendelserne foregik inden for danske og internationale rammer, herunder med respekt for individet og uden unødigt magtanvendelse. Derudover havde ombudsmanden ikke bemærkninger til dokumentationen i sagerne.

I 2017 afsluttede ombudsmanden endvidere en sag om en tvangsudsendelse i 2015, som ombudsmanden havde deltaget i. Ombudsmanden konkluderede bl.a., at politiet ikke tilstrækkeligt havde godtgjort, at magtanvendelsen over for manden i form af fiksering af hans hænder/arme, efter at udsendelsen var afbrudt, havde været nødvendig i hele sin udstrækning. Herudover kritiserede ombudsmanden politiets dokumentation i sagen. (FOB 2017-16).

Endelig afsluttede ombudsmanden i 2017 tre sager om tvangsudsendelser i 2016, som ombudsmanden havde deltaget i, med kritik af politiets dokumentation af den magtanvendelse, som fandt sted under udsendelserne.

Drøftelser

Ombudsmanden har i 2017 holdt dialogmøde med Rigspolitiet, Nationalt Udlændingecenter og Nordsjællands Politi, Udlændingecenter Nordsjælland, om ombudsmandens tilsyn med politiets tvangsudsendelser. Herudover har ombudsmanden holdt møde med Dansk Flygtningehjælp.

Internationalt samarbejde

Ombudsmanden deltog i november 2017 i en europæisk konference om tvangsudsendelser i Grækenland. Herudover blev medarbejdere fra ombudsmanden tilmeldt en pulje af observatører under EU's grænseagentur, Frontex. Det skyldtes en ny bestemmelse i § 30, stk. 6¹, i udlændingeloven, som tildeler Folketingets Ombudsmand kompetence til at føre tilsyn med tvangsmæssig udsendelse i medfør af forordningen om den europæiske grænse- og kystvagt².

1) Indsat i udlændingeloven ved lov nr. 235 af 14. marts 2017 om ændring af udlændingeloven (Ændring som følge af forordning om den europæiske grænse- og kystvagt m.v.).

2) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 2016/1624 af 14. september 2016 om den europæiske grænse- og kystvagt og om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/399 og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 863/2007, Rådets forordning (EF) nr. 2007/2004 og Rådets beslutning nr. 2005/267/EF.